

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، والصلاة والسلام على
أشرف الأنبياء، والمرسلين نبينا محمد، وعلى آله
وصحبه أجمعين، واما بعد؛ السلام عليكم
ورحمة الله وبركاته

مشروعیت نماز تراویح:

نماز تراویح مخصوص شبهای ماه مبارک رمضان است و
جزو نماز شب محسوب می شود. و برای زنان و مردان سنت
موکده است. چرا که رسول خدا صلی الله علیه وسلم می
فرمایند: «مَنْ قَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَاحْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا
تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ». (بخاری ۲۰۰۹)

ترجمه: رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمود: «هر کس، ماه
مبارک رمضان را بقصد حصول ثواب، در عبادت بگذراند،
تمام گناهان گذشته اش، مورد عفو قرار خواهند گرفت».

برگزاری نماز تراویح بصورت جماعت:

مستحب است که نماز تراویح در مساجد و بصورت جماعت
برگزار گردد. هر چند اگر بصورت تنها در منزل و در مسجد
نیز خوانده شود، مشروع و جایز است. در اوایل پیامبر صلی الله
علیه وسلم نماز تراویح را در مسجد و بصورت جماعت با
اصحاب خود رضی الله عنهم برگزار می نمود ولی بعدا
اصحاب نماز را بصورت تنها و فرادا در مسجد برگزار می

کردند. زیرا پیامبر صلی الله علیه وسلم می ترسیدند که با
ادامه این روند یعنی برگزار نمودن منظم جماعات تراویح
،این امر برای اصحابشان پیش بیاید که نماز تراویح فرض
است در حالیکه نماز تراویح فرض نیست و سنت است. لذا
پیامبر صلی الله علیه وسلم بعضی از شبها را جماعت می
خواند و بعضی دیگر در منزل می خواندند و به مسجد نمی
رفتند و جماعت برگزار نمی شد و هر کدام از اصحاب
تنهایی نماز تراویح را می خواندند.

چنانچه حدیثی از عایشه رضی الله عنها روایت است که در
آن اشاره دارد به اینکه پیامبر صلی الله علیه وسلم سه شب در
مسجد با اصحابشان نماز تراویح را بصورت جماعت
خواندند و لی در شب چهارم رسول الله صلی الله علیه وسلم
به مسجد تشریف نیاوردند، صبح از ایشان در مورد غیابشان
سوال می شود و ایشان صلی الله علیه وسلم می فرمایند: «

فَلَمْ يَمْنَعْنِي مِنَ الْخُرُوجِ إِلَيْكُمْ إِلَّا خَشْيَتِي
أَنْ تُفْرَضَ عَلَيْكُمْ» یعنی: «چیزی مانع آن نشد که -

برای نماز جماعت - به سوی شما بیایم مگر اینکه ترسیدم
که - نماز تراویح - بر شما فرض گردد». (بخاری ۱۱۲۹).

بنابراین جماعت برگزار کردن تراویح سنت است و نه
واجب، بعدها که بافت پیامبر صلی الله علیه وسلم و در
نتیجه آن پایان تشریع در دین اسلام، ترس از اینکه نماز
تراویح برای مردم واجب گردد، باقی نماند، اصحاب

نماز تراویح

سلسله مباحث رمضان (۶)

تصمیم گرفتند که نماز تراویح را بصورت جماعت و در مسجد بخوانند (به اقتدا به پیامبر که اوایل تشریع نماز تراویح چنین می کردند). چنانکه در حدیثی دیگر از ام المومنین عایشه رضی الله عنها، بعد از اینکه حدیث فوق الذکر را روایت می کنند آمده است که: «فتوفی

رسول الله صلى الله عليه وسلم والامر على ذلك، ثم كان في خلافة أبي بكر و صدر من خلافة عمر، حتى جمعهم عمر بن الخطاب على أبي بن كعب، فقام بهم في رمضان، وكان ذلك اول اجتماع الناس على القاري واحد في رمضان» (بخاری - ۹۲۴)

یعنی: «و پیامبر صلی الله علیه وسلم فوت کردند و روال بر همین بود، سپس در زمان خلافت ابوبکر و همینطور در اوایل خلافت عمر نیز همان گونه بود، تا اینکه عمر مردم را برای نماز تراویح به امامت ابی بن کعب جمع نمود، و نماز تراویح را به آنها در رمضان اقامه نمود، و این اولین جماعت مردم بر یک قاری و امام واحد بود».

کسانیکه می گویند جماعت خواندن نماز تراویح بدعتی بود که عمر این خطاب رضی الله عنه ایجاد نمود، به خطا رفته اند زیرا همانطور که قبلا آمد در زمان خود رسول الله صلی الله علیه وسلم بعضی از شبها جماعت برگزار می شد و دلیل ترک جماعت تراویح از سوی پیامبر، فقط ترس از فرض دانستن مردم بود.

تعداد رکعات نماز تراویح:

چون هیچ حدیثی از شخص رسول الله صلی الله علیه وسلم در مورد تعداد مشخص رکعات نماز تراویح وجود ندارد و آنچه که به آن استناد می شود فقط قول و عمل اصحاب رضی الله عنهم است، لذا علما در تعداد رکعات تراویح اختلاف دارند، از جمله گفته اند که:

- نماز تراویح یازده رکعت است.
 - بیست رکعت بدون نماز وتر. (امام شافعی و ابن مبارک و روایتی از عمر و علی رضی الله عنهما)
 - سی و شش رکعت تراویح و سه رکعت وتر. (امام مالک).
 - چهل رکعت نماز تراویح و هفت رکعت وتر.
- و اقوال متعدد دیگری که هیچ کدام برای اثبات ادعای خود حدیثی از خود پیامبر صلی الله علیه وسلم ذکر نکرده اند الا قول و فعل صحابی، البته هر چند که در بین مسلمانان یازده رکعت بیشتر رواج دارد و بعضی کوشیده اند تا آنرا اثبات کنند - چنانکه عمر ابن خطاب رضی الله عنه به ابی بن کعب رضی الله عنه امر نمود که یازده رکعت برای مردم امامت کند و همینطور حدیثی از عایشه رضی الله عنها که می گوید پیامبر صلی الله علیه وسلم از یازده رکعت بیشتر نخوانده اند (در بخاری ۱۱۴۷) - ولی با توجه به اینکه بیشتر از این مقدار هم خوانده شده است، بستگی به طاقت شخص هر چقدر که

توانست بصورت دور رکعت دور رکعت بخواند، و این قول امام احمد حنبل و ابن تیمیه رحمهم الله است. (کشاف القناع - ۴۲۵/۱ و مجموع الفتاوی ابن تیمیه - ۲۲/۲۷۲). ابن تیمیه در منبع فوق می نویسد: "بنابر این کسانیکه گمان می برند که نماز تراویح در شبهای رمضان مقدار مشخصی داشته که نه کم می شود و نه زیاد، دچار اشتباه شده اند".

استراحت در نماز تراویح:

- علما اتفاق دارند که بعد از هر دوبار دو رکعتی یعنی چهار رکعت - می توان استراحت نمود چرا که سلف صالح نیز چنان کرده اند، آنها نماز طولیلی داشته اند و بعد از هر چهار رکعت برای استراحت مقداری می نشستند. دلیل این امر را هم می توان به این روایت از عایشه رضی الله عنه ربط داد: **عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا: أَنَّهَا سَأَلَتْ عَنْ صَلَاتِهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي رَمَضَانَ، فَقَالَتْ: مَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَزِيدُ فِي رَمَضَانَ وَلَا فِي غَيْرِهِ عَلَى إِحْدَى عَشْرَةَ رَكْعَةً، يُصَلِّي أَرْبَعًا، فَلَا تَسَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي أَرْبَعًا، فَلَا تَسَلُ عَنْ حُسْنِهِنَّ وَطَوْلِهِنَّ، ثُمَّ يُصَلِّي ثَلَاثًا...** (بخاری: ۱۱۴۷)

ترجمه: از عایشه رضی الله عنها درباره نماز شب رسول الله صلی الله علیه وسلم در رمضان، سؤال شد.

فرمود: رسول الله صلى الله عليه وسلم در رمضان و غیر رمضان، بیشتر از یازده رکعت، نمی خواند. ابتدا چهار رکعت می خواند و آنها را بسیار زیبا و طولانی می نمود. سپس، چهار رکعت دیگر میخواند. و آنها را نیز بهمان زیبایی رکعات اول، ادا می کرد. و در پایان، سه رکعت دیگر می خواند. (البته فراموش نشود که ذکر این یازده رکعت یکی از استنادات علما به تعداد رکعات تراویح است).

چنانچه ملاحظه می شود، حدیث اشاره به چهار رکعت چهار رکعت دارد و این را می رساند که پس از هر چهار رکعت - که در واقع بصورت دو بار دو رکعتی است - استراحتی صورت گرفته است.

اذکار در نماز تراویح:

هیچ ذکر و اوراد مشخص و معینی در این استراحتها وجود ندارد و تشریح نشده است چنانکه بعضی از جاهلان در بین این استراحتها به خواندن بعضی از اوراد و اذکار بدعی می پردازند.

مقدار قرائت قرآن در نماز تراویح:

در این مورد هم مقدار مشخصی برای خواندن قرآن در سنت پیامبر صلى الله عليه وسلم وجود ندارد. آنچه که

وجود دارد آنست که پیامبر صلى الله عليه وسلم نماز شب را طولانی نموده اند. بنابراین بستگی به طاقت نمازگزاران تا هر جایی که توانایی داشتند نماز را طولانی کنند. و بعضی از حنابله و حنفیه ختم قرآن را مستحب دانسته اند - البته در طول ماه رمضان - (فتح القدیر ۳۳۵/۱ و المغنی ابن قدامه ۱۶۹/۲).

در انتها برای خود و تمامی شما برادران و خواهران موحد، دعای بهره مند شدن از فضائل و برکات این ماه مبارک را از خداوند متعال خواستاریم.

وصلی الله علی سیدنا محمد و علی آله و صحبه وسلم